

Nordental 2004

Årets Nordental må være den største og mest velorganiserte dentalutstilling hittil i Norge. Utviklingen, fra noen utstillingsbord utenfor et møtelokale, via hotellfoajé, trangt utstillingslokale, trekkfulle telt(!) og idrettshall til en stor profesjonell utstillingshall i direkte tilknytning til NTFs landsmøtelokale er nå et faktum. På tross av at det var flere utstillere enn noensinne før, var det god plass. Det var brede «gater» for de besøkende, det var møteplasser med sittegrupper så det sosiale samvær med gamle venner kunne tilgodeses, det var kaffe-/snackbarer, det var effektiv men ikke sjenerende ventilasjon, og den fyldige messekatalogen var sendt ut i god tid før utstillingen. Nordental kan nå konkurrere med andre dentalmesser. Landsmøtekomiteen og Norges Varemesse fortjener ros.

Monotont arbeid uten pauser er bedriftens største trussel!» står det i en brosjyre som ble utdelt på BWELLs stand. Videre kan man lese: «De hyppigste belastningslidelsene kjenner man ofte ved smerte i nakke og skuldre med utstråling til armer og fingre. Man får hodepine, korsryggplager

God plass for utstillerne og brede gater for publikum.

Foto: G. Sangnes.

og konsentrasjonsvansker. Mange tannleger vil sikkert kjenne seg igjen i dette. Botemidlet skulle være en «profesjonell, fleksibel massasjestol med spesielle CD-programmer». Og fire oppstilte massasjestoler ga inntrykk av at man var på luksusklasse i et langdistansefly. Det var svært behagelig å få «behandling» i stolen, og det er åpenbart et marked for slikt, siden det på store internasjonale utstillinger blir vist flere typer massasjestoler. Men de er store og plasskrevende, og den billigste varianten fra BWELL ble tilbudt for kr 31 800 pluss moms. Min kommentar: Kjøp heller moderne ergonomisk utstyr, lær å bruke det på rett måte og supplert med et par joggesko og noen timer på et helsestudio.

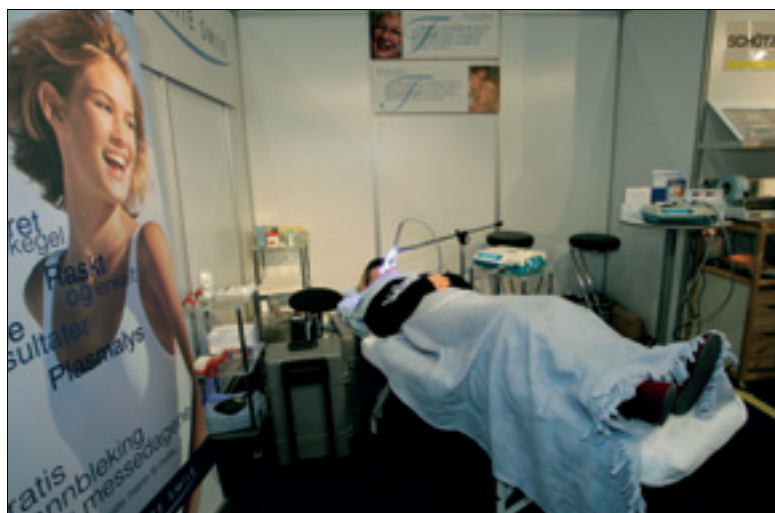
Når man vandret rundt på den velorganisererte utstillingen bygget opp omkring et sentralt torg, var det to ting man la spesielt merke til: herdelamper med diodelys og tannbleking.

Herdelamper

Den klassiske herdelampen med halogenlys er «gått ut på dato». De nye herdelampene basert på diodelys har gjennomgått en utrolig utvikling og man kan nå få svært kraftig LED-herdelys. De ble tilbudt i mange varianter. CMS Dentals DioPower kan f.eks., foruten herdelys, levere kraftig hvitt lys til transilluminasjon til diagnostikk av frakturer og karies. Den kan ytterligere levere mykt, skyggefritt lys til f.eks. kirurgi. Noen er batteridrevet (oppladbare) og andre kan integreres med uni-tenns øvrige utstyr og koples til dens strømforsyning. Mulighetene er mange – det er bare å velge noe som passer for det øvrige utstyr og lommeboken (obs! det er store prisvariasjoner.).

Bleking

Tannbleking gikk igjen på mange stands, Fig. 1. Det som nå er «in», er hurtigbleking med lysaktivering av det aktive blekemiddelet, og flere steder var det arbeidende blekeklinner. Midt i dette var en oppgitt men smilende tannteknikermester Mogens Gad, som uttalte: «Nå har jeg brukt det meste av mitt liv til å utvikle materialer og metoder så vi kan framstille kunstige tenner som helt ligner de naturlige mht. translucens og opacitet. En naturlig tanns farge kommer fra dypet. En bleket tann endrer ikke sin basisfarge. Det er bare den ytterste overflaten som en-

Tannbleking er «in» og publikum lot seg villig vekk behandle.

Foto: Scanpix.

Fig. 2. Antibac våtserviett til desinfeksjon fra Arcus.

Fig. 3. Probett rengjøringsmiddel til bittskinner, proteser o.l.

Fig. 4. NSK Ti-Max roterende instrumenter i titan.

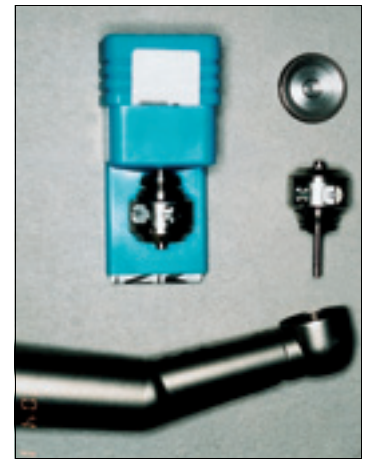

Fig. 5. NSK Ti-Max reserveturbin til airrotor skiftes lett.

drer refleksjonen. Det blir derfor helt umulig å ta en korrekt fargeprøve. Man kan ikke se tannens basisfarge. De nye hvitere kompositter til tannsett som er bleket, er tilsatt hvite fillerpartikler som ikke kan illudere den transparente emaljen. I den forbindelse skal det bemerkes at det nå framstilles mindre transparent porselen som passer til tenner som er bleket. Vi er vel på vei tilbake til første generasjon av PG-kroner med dødshvite smil? Men vi kan neppe snu utviklingen».

Nyheter

Til tross for at det er verdensutstilling i Köln til våren, var det mot forventning nyheter på Nordental 2004. Antibac våtservietter fra Arcus, Fig. 2, gjør det enklere å foreta overflatedesinfeksjon. Erfaringen er at det med den vanlige måten med flaske og serviett foretas en mengde unødige bevegelser. Dette skal bli bedre med den nye våtservietten. Probett rengjøringsmiddel fra Bioglan Pharma til bittskinner, proteser og tannreguleringsapparater leveres i en sprayflaske, Fig. 3. Midlet sprayes på, og etter 10 sekunder foretas børsting med en myk tannbørste under springen. Det er prøvd og det kan anbefales som en hurtig og effektiv måte. GUM Aloclair Gel fra Tonne Dental brukes mot after, munnskold og mindre sår i munnen. Det påføres enkelt på sårflaten fra en liten tube med lang

spiss. Det dannes en hinne over såret, som beskyttes mot ytterligere irritasjon. Dette er effektivt selv om midlet ikke har noen spesiell medisinsk virkning.

NSK Ti-Max-program av roterende instrumenter fra Dental Care, Fig. 4, var et tiltalende alternativ til en gunstig pris. Instrumentene er framstilt i titan og er derfor lette. De har ikke vært å få i Norge på lang tid, da de ikke kunne leveres med lys på grunn av patentrettigheter. De har en patentert interessant detalj: For å forhindre at skitt trenger seg inn langs boret, dannes det en luftvirvel som barriere. Turbinene kan man selv lett reparere. Hodet skrues opp og hele turbinen fjernes i ett stykke. En ny settes på plass og hodet skrues til. Det tar ikke mange minuttene. Man skal bare ha reserveturbinen i den grønne pakningen, Fig. 5, liggende klar.

KaVo viste for første gang sin universalsøyle, Fig. 6, i Norge. Den settes opp mellom gulv og tak, og på den kan man så plassere alt det man ikke får plass til på uniten f.eks. mikroskop, PC-skjerm, røntgen m.v.

BienAirs nye turbin, BORA LK, leveres med atskilte luft- og vandysere til sprayen. Det skal gi

en effektiv kjøling med mindre vann så det blir lettere å se.

Tannbørstefabrikantene konkurrerer nå med farger og strittende børstehår, Fig. 7, selv om en enkel gammeldags billig alminnelig børste gjør en glimrende jobb. Men kan farger og spennende design gjøre det mer attraktivt å børste tenner, er det jo bra. Det er også på mote med kraftige store håndtak som favoriserer nevegrep (håndverksgrep eller kraftgrep). Det gir mindre bevegelighet, dårligere tannpuss og mer skade på utsatte steder. Oral-Bs nye elektriske tannbørste, Professional care 8000, har nå ekstra tilbehør som tungeskraper, tannstikkerholder og tanntrådholder. Når de plasseres

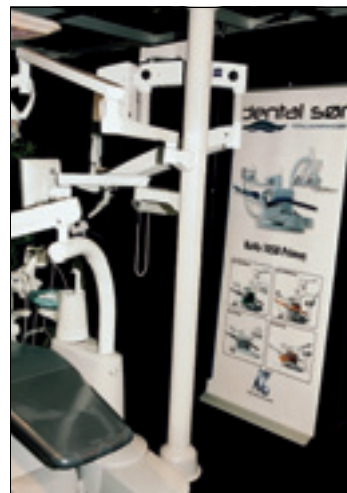

Fig. 6. KaVo ekstrasøyle gir rikelig plass til mikroskop m.m.

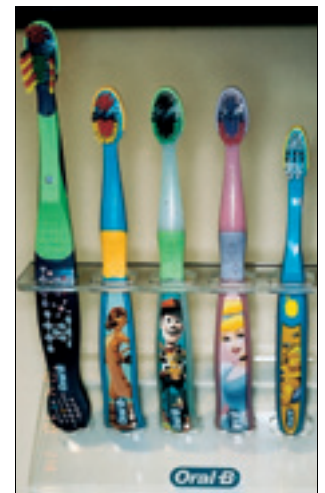

Fig. 7. Oral-Bs fargestrålende tannbørster med strittende børstehår.

Fig. 8. 3M Datalogger til validering og kontroll av vaskemaskiner.

Fig. 9. CV 42 vannrensersom sikrer bakteriefritt vann i unit m.v.

på motordelen, får man vibrasjoner i skraper, tannstikker eller tråd. Interessant – tiden vil vise om det slår an og er effektivt.

Kontroll av instrumentvaskemaskiner (dekontaminatorer)

EU har vedtatt at vaskemaskiner til medisinsk bruk skal valideres og kontrolleres (prM standard ISO 15883 på 119 sider). Renhet og desinfeksjon skal ve-

rifiseres opp mot en akseptert standard. Når den blir endelig vedtatt, kommer den sikkert også til å gjelde i Norge. For å tilfredsstille disse krav har 3M Helse framstilt 3M Data Logger som foretar tids- og temperaturkontroll Fig. 8. Det består av tre deler: en liten stålkule, (datalogger) med batteridrevet «registreringsutstyr». Et lite apparat (Interface) hvor datalogger kan plasseres og avleses. Interface (grensesnitt) koples til datamaskin, som er programmert med datalogger software. Stålkulen programmeres og legges inn i vaskemaskinen og vaskeprogrammet kjøres. Når det er slutt, plasseres dataloggeren i interfaceapparatet og alle registreringer går inn på datamaskinen. På den måten kan man enkelt kontrollere og dokumentere at alt fungerer som det skal. Eneste ulempe – prisen er 15 500 kroner, men den vil sikkert gå ned når salget blir stort.

3M har som de første i verden et tilsvarende system til validering og kontroll av autoklaver 3M ETS (elektronisk testsystem). Det er i første omgang beregnet for store sterilisentraler på sykehus og lignende. Apparatet kan ikke benyttes i en vanlig tannlegeautoklav. Forhåpentlig kommer det i en mindre utgave til småautoklaver. Inntil da må man jevnlig foreta bakteriologisk kontroll av sterilisasjonen.

Rent unitvann

I de senere år har det vært mye fokusert på vannkvaliteten i dentale uniter. En unit inneholder opp til 15 m slanger/rør med vann fra vannverket. Mikroorganismer fra vannet koloniserer innersiden av slangene og det dannes en biofilm. Det er en kjent sak at etter lengre tids driftsstopp kan unitvannet være direkte dårlig, og større kolonimengder kan løsne og stoppe gjennomstrømmingen i fine kanaler/dyser. Undersøkelser bl.a. i Danmark har vist meget høyt kimalt i det vannet som kommer ut i munnen på pasientene. EU har inntil nå ikke satt grenseverdier for kimalt i unitvann, mens American Dental Association har foreslått en grenseverdi. Et høyt kimalt er i seg selv ikke en sunnhetsmessig trussel, men med høyt kimalt økes muligheten for opportunistisk patogene mikroorganismer. Dentale uniter bør derfor på en eller annen måte desinfiseres i slangesystemet. En av utstillerne uttrykte imidlertid at norske tannleger per i dag ikke synes

å godta den ekstra omkostningen et desinfeksjonssystem gir unitkjøpet. De velger bort disse tilbudene for å få lavere innkjøpspris. De stoler på vannkvaliteten, og det går normalt bra, selv om Folkehelseinstituttet antar at ca. 1 million nordmenn har utilfredsstillende drikkevann. Men får man først kolonier av en «sinnatagg» i unitens indre, blir problemet meget stort. Det logiske er selvsagt forebygging, og her er vi ved utstillingens største nyhet – og den er faktisk norsk. Clear Water 42 Holding ASA presenterte sin nye vannrensers CW 42, Fig. 9. Den fjerner bakterier, farge, lukt og dårlig smak, og er den eneste vannrensers i Norge som har bestått testing etter den nye EU-standarden (NT VVS 096, clause 6.4.6). Den består av to filterhus og inneholder en kombinasjon av kull og keramiske filtre. Den er enkel å montere og prisen er ca. 4 000 kroner pluss moms. Ved svært forurenset vann kan den leveres med tre filterhus. Et effektivt filter gir trygghet for både tannlege og pasient.

Vedlikehold av roterende instrumenter

Det er et faktum at det alltid vil trenge saliva, blodrester og boreslam inn i roterende instrumenter under bruk. Hvis det ikke blir fjernet, risikerer man stor slitasje, og det som kommer inn fra en pasient kan bli pumpet ut hos den neste. Korrekt pleie blir derfor: rengjøring utvendig og innvendig og smøring og sterilisering mellom hver pasient. Samtlige fabrikker leverer i dag instrumenter som tåler autoklaving, og de har utviklet forskjellige systemer som minsker kontamineringen av de indre delene. For å lette dette vedlikeholdsarbeidet har det blitt utviklet forskjellige metoder, smøremaskiner og små hurtigautoklaver. Det var interessant at de fleste av disse ikke fantes på årets utstilling. Vaskemaskin: Kan bare anbefales hvis det er et system som presser vann gjennom instrumentene. Etter dette må instrumentene smøres manuelt eller med smøremaskin og så autoklaveres. Dette virker ikke rasjonelt. Rense-/smøremaskin: W&H Assistina, tar kun et instrument av gangen. KaVo Quattrocare og Micro Mega Turbocid tar begge fire instrumenter. Felles for disse tre apparatene er at man må vaske instrumentenes overflate manuelt hvis de er skitne eller blodige før de plasseres i maskinen, og selv om de blir desinfi-

Fig. 10. DAC Universal renser, smører og steriliserer roterende instrumenter på 12 minutter.

sert, bør de autoklaveres før bruk. Drømmen er at man kan plassere de brukte, skitne instrumenter i en maskin som effektivt rengjør, smører og steriliserer og leverer dem klar til bruk på kort tid. Flere slike apparater har sett dagens lys. Kun ett er imidlertid tilbake, Dac Universal, Fig. 10. Instrumentene bør rengjøres på overflaten med vann hvis de er veldig blodige før de plasseres i maskinen, som tar seks instrumenter. Etter kun 12 minutter leveres instrumentene rene, smurte og sterile, klare til bruk. Maskinen er enkel å betjene, hurtig og effektiv. Dampen presses gjennom instrumentene og ut i kammeret. Herved forhindrer man at det blir luftlommer i instrumentenes indre under steriliseringen. DACen kan også brukes som en vanlig liten hurtig-autoklav. Man bruker et annet toppstykke og en kurv i kammeret, Fig. 11. Skal de roterende instrumentene anvendes til kirurgi og ikke benyttes umiddelbart, pakkes de inn og steriliseres en gang til i den samme kurven.

Beste stand

Det var som vanlig kåring av beste stand. Årets vinner ble Jacobsen Dental som fikk første napp i en stor ny vandrepokal, Fig. 12.

Størst og best

Nordental har vokst med årene og årets utgave i nye og profesjonelle omgivelser var den inntil nå største og, sett med

Fig. 11. DAC Universal med annen topp og instrumentkurv virker som en liten hurtig-autoklav.

«internasjonale øyne», beste i Norge. Dentalbransjeforeningens leder, Jan Thomassen, Fig. 13, uttaler: «Dette var en drøm. Vi kunne alle komme til som det passet oss best, det var god plass, gode parkeringsforhold, og alt det tekniske var perfekt og profesjonelt. Nå kjenner vi stedet og kan lage det enda bedre neste gang. Nordental burde alltid arrangeres her og ikke rundt om i landet. Mange steder kan det ikke lages en god utstilling, og mange steder

Fig. 13. Dentalbransjeforeningens leder Jan Thomassen var tilfreds med årets utstilling.

gjør transport og hotellutgifter det veldig kostbart for bransjen. Det gir nødvendigvis høyere priser på varer og tjenester. Jeg forstår selvsagt at diverse store foreninger rundt i landet har lyst til å arrangere landsmøtet, men av hensyn til Nordental burde det være her hver gang.»

Tekst og foto: Mikkel Kardel

Fig. 12. Jacobsen Dental, representert ved Bjørn Myhre, mottok pokal, mens Norsk Dental Depot, her representert ved Cathrine Foldvik og Aina Eliassen, fikk rosende omtale.